

Ziņas

**Autortiesību
bezgalības
balva
2018**

5. lpp.

**Publiskā
patapinājuma
sadale**

14. lpp.

**Reģistrēt vai
neregistrēt
muzikālos
darbus –
tāds
ir jautājums!**

16. lpp.

**Svarīgākais
māksliniekiem
un
fotogrāfiem**

18. lpp.

Mums 25!

Jā,
2018. gads
bija
AKKA/LAA
darbības
25. gads,
un 2019. gadu
mēs sākam
25 pilnus gadus
jauni.

Jau pirmajos desmit gados uzstrādājāmie līdz iekļūšanai vairāk nekā 220 pasaules autoru biedrību pirmajā piecdesmitniekā. Visus pārējos gadus tā arī turējāties.

Jaunākie dati no Starptautiskās autoru un komponistu sabiedrību konfederācijas C/SAC ir par 2017. gadu: Latvijas autoru organizācija ir 47. vietā ar iekasēto atlīdzību – 6,3 miljoniem EUR, 15,7% pieaugumu attiecībā pret iepriekšējo gadu; mūzikā atrodami 49. vietā ar iekasētiem 5,1 miljoniem un 19,4% pieaugumu; drāmas un literatūras tiesībās esam nosaukti pasaules divdesmitniekā – attiecīgi 20. un 17. vietā; ieņemam arī nopietnas vietas pasaules piecdesmitniekā attiecībā uz Latvijas teritorijā iekasēto summu uz vienu iedzīvotāju: 32. vieta ar 3,24 EUR uz iedzīvotāju (pasaulē ir vidēji 1,87); mūsu iekasētā atlīdzība ir pasaulē 21. vietā kā 0,024% (pasaulē vidēji 0,015%) no savas valsts IKP (iekšzemes kopprodukta).

Šos rezultātus, kas Latvijas teritorijai, iedzīvotāju skaitam un kultūras izmantojumam ir tuvu optimālajiem, sasnieguši mūsu patiesi lieliskie darbinieki. Paldies! Pateicoties viņiem, gan Latvijas, gan ārvalstu autori saņem iespējamā lielāko atlīdzību, ko mūsu teritorijā var saņemt ar autoru tiesību kolektīvo pārvaldījumu. Vēl ir arī atlīdzība par tiem tiesību veidiem, ko autori mums līgumos uzticējuši pārvaldīt paši. Un citi ieņēmumi, tajā skaitā, piemēram, AKKA/LAA Autoru stipendijas. Kopā – atspēriens katra autora radošai darbībai, kuras aktivitāte ir cieši saistīta ar mūsu darbu. Lai mums kopā izdodas arī turpmāk!

*Inese Paklone,
autore un
AKKA/LAA izpilddirektore*

Atskats vēsturē

1990

- Latvija PSR Augstākā Padome pieņem deklarāciju par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu.

1991

- Latvijas Republikas Augstākā Padome pieņem Konstitucionālo likumu par Latvijas Republikas valstisko statusu. Ārvalstīs atzīst Latvijas Republikas neatkarību.

1992

- Dibināta Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra (AKKA).

1993

- Pieņemts likums „Par autortiesībām un blakustiesībām”.
- Dibināta Latvijas Autortiesību aģentūra (LAA).

1995

- Latvija atkal pievienojas Bernes konvencijai.
- Apvienojoties AKKA un LAA, dibināta AKKA/LAA, kas pārvaldīja literāro, muzikālo, dramatisko un muzikāli dramatisko autoru tiesības. AKKA/LAA iesaistās PHARE programmā „Intelektuālais īpašums”.

1996

- AKKA/LAA uzņemta C/SAC (Starptautiskajā autoru un komponistu biedrību konfederācijā). Uzsākts vizuālo darbu autoru tiesību pārvaldījums.

1997

- Uzsākts audiovizuālo darbu autoru tiesību pārvaldījums.

1999

- Latvija paraksta Pasaules tirdzniecības

organizācijas (PTO) līgumu par intelektuālā īpašuma jautājumiem, kas saistīti ar tirdzniecību (TRIPS).
Pirmo reizi pasniedz Autortiesību bezgalības balvas, turpmāk – reizi gadā.
Dibināta Latvijas Autoru apvienība (LAA).
Sāk iznākt biļetens „AKKA/LAA Ziņas”.

2000

- Tiek noslēgts Vispārējās licences līgums, kas dod tiesības Latvijas kabeļtīklos raidīt 38 Eiropas valstu sabiedrisko televīziju un Vācijas komerctelevisijas programmas un kas pilnvaro AKKA/LAA iekasēt atlīdzību arī blakustiesību īpašniekiem, kurus apvieno EBU, V.P.R.T. un AGICOA.

2000

- Pieņemts likums „Par Vispasaules intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) līgumu par autortiesībām”.
- Likuma „Par autortiesībām un

blakustiesībām” vietā stājas spēkā jaunais Autortiesību likums.
Oficiāli sāktas sarunas par Latvijas iestāšanos Eiropas Savienībā.
Music Business International nosauc 50 pasaulē spēcīgākās publiskā izpildījuma pārvaldījuma organizācijas 1998.–1999. gadā, starp tām ir arī AKKA/LAA.

2001

- Stājas spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr. 530 – „Noteikumi par nesēja atlīdzības par fonogrammu un filmu reproducēšanu personiskām vajadzībām lieluma noteikšanu, iekasēšanu, sadali un izmaksāšanu”.
- Darbu sāc AKKA/LAA–NCB birojs.
- Atklāts portāls „Latvijas autori un viņu darbi” (www.autornet.lv).
- Atklāts Autortiesību muzejs.

2002

- Pārštāvēt gan autortiesību, gan blakustiesību īpašniekus, AKKA/LAA sāk iekasēt atlīdzību par tukšajiem materiālajiem nesējiem un reproducēšanai izmantotajām iekārtām.

2003

- Referendums par iestāšanos Eiropas Savienībā.
- Darbu sāc AKKA/LAA dibinātā Autoru Akadēmija.
- AKKA/LAA Kultūras, izglītības un sociālais fonds pārdēvēts par Kultūras un izglītības (KI) fondu.
- Rīgā notiek C/SAC tehniskā komisija „Dramatiskie, literārie un audiovizuālie darbi”.

2004

- Latvijas Autoru apvienībai pievienota bezpeļņas sabiedrība „Autortiesību un

komunikēšanās konsultāciju aģentūra/ Latvijas Autortiesību aģentūra”, nodibinoties biedrībai „Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība” (AKKA/LAA).
Stājas spēkā grozījumi Autortiesību likumā – Kultūras ministrija izsniedz AKKA/LAA nepieciešamās atļaujas veikt autoru mantisko tiesību kolektīvo pārvaldījumu. Sākta regulāra atlīdzības iekasēšana, sadale un izmaksa tālākpārdoto vizuālo darbu autoriem.

2005

- AKKA/LAA uzņemta GESAC – Eiropas autoru un komponistu organizāciju apvienībā.
- Ar KI fonda līdzfinansējumu latviešu valodā iznāk Paulas Shēpensas „Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma rokasgrāmata”.

- Sākts ikgadējais projekts „Autoru dienas”, veltīts Pasaules grāmatu un autortiesību dienai 23. aprīlī un Pasaules intelektuālā īpašuma dienai 26. aprīlī.

2006

- Uzsākts publiskā patapinājuma tiesību pārvaldījums.
- NCB (*Nordic Copyright Bureau*) valde tiekas Rīgā.
- Ieviesta licence par muzikālu darbu kopēšanu datora cietajā diskā.

2007

- Sākas globālā finanšu krīze (2007–2010).
- Autoru Akadēmija pirmoreiz ārpus Rīgas – Valmierā.
- Autortiesību likumā stājas spēkā grozījumi, kas autortiesību aizsardzības termiņu un tā noteikšanas kārtību harmonizē ar citās ES valstīs noteikto termiņu un tā piemērošanas kārtību.
- C/SAC Radio un televīziju tehniskā komisija Rīgā.

2008

- AKKA/LAA izsniedz atļaujas autoru darbu lietošanai internetā.

- IIN no autoratlīdzības samazināts no 25% līdz 15%.
- Sākta publiskā patapinājuma administrēšana privātajās bibliotēkās.

2009

- Eiropas kreativitātes un inovāciju gads.
- Ministru kabinets samazina publiskā patapinājuma atlīdzību no 10% līdz 5% no summas, ko bibliotēkas iztērējušas krājumu papildināšanai iepriekšējā gadā.
- Kāpj PVN grāmatām – no 10% līdz 21%.

2010

- AKKA/LAA pirmoreiz piedalās *Junior Achievement–Latvija* projektā „Ēnu diena”, turpmāk – ik gadu.
- Augstākās tiesas Senāts apstiprina Konkurences padomes secinājumu, ka AKKA/LAA noteiktie tarifi par muzikālu darbu raidīšanu radio un TV ir pamatoti un samērojami ar tiem, kas noteikti citās valstīs.
- Baltijas valstu autoru, izpildītāju un producentu KPO savu valstu valdībām nosūta rezolūciju, mudinot modernizēt tiesību aktus, kas

reglamentē datu nesēju atlīdzību.

- Sāk darboties interneta vietne www.akka-laa.lv un elektroniskā autordarbu reģistrācijas sistēma.

2011

- LR Saeimas ārkārtas vēlēšanas.
- Literāro un dramatisko darbu nodaļa uzsāk licencēšanu interneta vidē.
- Ieviestas licences par mākslas darbu reproducēšanu un demonstrēšanu teātra izrādēs, publiskos pasākumos un filmās.

2012

- AKKA/LAA un LaiPA ievieš apvienotas licences didžeiem, pieejamas parocīgākajā adresē.
- Pēc grozījumiem Ministru kabineta noteikumos tukšo materiālo nesēju saraksts papildināts ar datoru cietajiem diskām, *i-pod* iekārtām un *USB* zibatmiņām.

2013

- Māras Zālītes vietā AKKA/LAA prezidenta amatā stājas Valdis Muktupāvels.
- C/SAC izveido pasaules autoru

sūtniecību: autoru sūtni Latvijā – Mārtiņš Brauns, Ričards Dubra, Lauris Gundars, Kārlis Kazāks, Ināra Kolmane, Juris Petraškevičs un Inga Žolude.

- Pēc grozījumiem MK noteikumos par kārtību, kādā aprēķina publiskā patapinājuma atlīdzības summu, tā atkal ir 10% no summas, ko bibliotēkas iztērējušas krājumu papildināšanai iepriekšējā gadā.

2014

- Latvijā latu nomaina eiro.
- Rīga – Eiropas kultūras galvaspilsēta.
- Pirmoreiz pasniegta Autora balva, turpmāk – reizi gadā.

- Sāk darboties konsolidēta licenču uzskaites, autoratlīdzības uzskaites un sadales datorprogramma – AKKA/LAA vienotā informācijas sistēma (AVIS).
- AKKA/LAA un pētījumu uzņēmuma „Factum” aptaujā noskaidrojas, ka 60% respondentu atbalsta autortiesības kā mācību priekšmetu skolu programmās.
- 5000. autors Latvijā parakstījis pārstāvniecības līgumu ar AKKA/LAA.

- Saeima Autortiesību likumā pieņem grozījumus par nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanu – sāk darboties „bāreņdarbu” datubāze.

2015

- Gada pirmajā pusē Latvija – Eiropas Savienības prezidējošā valsts.
- Pirmoreiz piešķir Autora stipendijas, turpmāk – divreiz gadā.
- AKKA/LAA Kultūras ministrijā aktualizē jautājumu par skolu bibliotēku iekļaušanu publiskā patapinājuma shēmā.

2016

- Adresē www.akka-laa.lv darbojas jauna AKKA/LAA interneta vietne – arī mobilajā versijā. Turpat katram AKKA/LAA autoram ir iespēja piekļūt personiskajam profilam, kur pieejamas ziņas par reģistrētajiem darbiem, aprēķināto autoratlīdzību un samaksātajiem nodokļiem.
- AKKA/LAA un LaiPA skolēniem un skolotājiem izstrādā interaktīvu mācību materiālu-testu „Autors – teicamnieks”.

2017

- Augstākā tiesa atstāj spēkā Rīgas apgabaltiesas spriedumu par 973 „Rīgas kinostudijas” padomju filmām – tiesību īpašnieki ir autori kā fiziskas personas.
- Stājas spēkā grozījumi Autortiesību likumā un Autortiesību kolektīvā pārvaldījuma likums.
- Apstiprināti grozījumi AKKA/LAA Statūtos.

2018

- Latvijai – 100!
- Stājas spēkā likums „Par radošo personu statusu un profesionālajām radošajām organizācijām”.
- AKKA/LAA iestājas TV pakalpojumu sniedzēju un audiovizuālā satura ražotāju biedrībā „Par legālu saturu”.
- Eiropas Savienībā stājas spēkā Vispārīgā datu aizsardzības regula.
- Eiroparlaments Strasbūras plenārsēdē konceptuāli atbalsta autoriem labvēlīgu jaunās Autortiesību direktīvas redakciju.

© Džemma Skulme. *Kālabad ik vakaru gaisa gali apsarkuši? Sauls savus zīd svārkus ik vakaru vēdināja.* 2018, koks, akrils, 60 cm x 60 cm

L a i g a d s n ā k
a r j a u n u s p a r u
u n g a i š ā m d o m ā m !

Akka/Laa

L A T V I J A S A U T O R U B I E D R Ī B A

Cerību laikā

Jau atkal zemi klāj balts sniegs, daba šķiet pamirusi un pieslāpējusi ataugšanas dziņu. Ir ziemas sasalumlaiks, bet tomēr ar cerību, ka drīz nāks atkusnis, zari briedēs pumpurus un spurdzes, sēklas – dīgstus, ikviens zaļums – jaunu zaļumu.

Tas ļauj justies mierīgi un droši, jo ir skaidrs, ka pavasarī viss turpināsies kā allaž.

Pagājis Latvijas simtgades svinību laiks, un ir jūtams kultūras dzīves atslābums, ko pārtrauc vien Ziemassvētku un Jaungada koncerti un nu jau pavisam tradicionālas eglīšu, pēceglīšu un citas ballītes. Tomēr ir cerība, ka dzejnieki jau briedē nākamās dzejoļus, dziesminieki – dziesmas, režisori – izrādes un filmas, un arī tas ļauj justies mierīgi un droši, jo ir skaidrs, ka dzīve turpināsies ne tikai pēc Dziesmu svētkiem, bet arī pēc simtgades svinībām.

Mūsu daudzie autori ir tie, kas arvien pārrada apkārtējo pasauli un mūs pašus, tādējādi nodrošinot mūžīgo atjaunotni un ļaujot turpināties Latvijas tautai. Radošie cilvēki ir ikvienas nācijas ilgtspējas garants, viņi turpinās radīt arī tad, ja visi apkārt sūkstīsies par niecīgām algām, neatbilstošiem darba apstākļiem vai nepareizu zvaigznāju izvietojumu debesjumā. Radošie ir tie, kas izlīdzsvaro sajukumu, kāds radies pēc neveiksmīgas valdību veidošanas, nodokļu reformām vai lielo iepirkumu mahinācijām. Radošie ne vienmēr ir redzami, bet viņu trūkums būtu uzreiz pamanāms kā dzīves jēgas zudums un dažāda paveida truluma triumfs.

Manuprāt, par spīti pārspīlēta racionālisma garam un visa vienādošanas diktātam individuāls radošums ir ne tikai vairāk pamanāms, bet arī iegūst arvien lielāku domājošās un jūtošās sabiedrības cieņu un atbalstu. Jaunas koncertzāles, mākslas un mūzikas skolas ir tās, kas piesaista ne tikai vietējos, bet arī arvien jaunus atbraucējus. Spēlmaņu nakts, Lielais Kristaps, visas mūzikas, mākslas un citas balvas, un, jā, arī AKKA/LAA Autora balva, Autora stipendiju konkurss un Autortiesību bezgalības balva ir gribēts, gaidīts un nu jau pavisam tradicionāls notikums. Autors un viņa tiesības arvien mazāk prasa īpašus paskaidrojumus.

Kādurīt uz Bauskas–Rīgas šosejas divas vārnas negribēja dot ceļu vieglajām automašīnām, tupēja uz asfalta un likās apceram mākslinieciskus sniega un ledus rakstus. Respektējot situācijas nopietnību, autovadītāji ap abām mākslas baudītājām meta cieņpilnu līkumu. Tā vien šķiet, ka pati daba dod nepārprotamas zīmes atbalstīt ikvienu radoša mākslas gara izpausmi...

Radošu jaunu gadu vēlot,

AKKA/LAA prezidents
Valdis Muktupāvels

Foto: © Aivars Liepiņš

Autortiesību bezgalības balva 2018

2018. gada 3. decembrī Dailes teātra Mazajā zālē autori saņēma gadskārtējās Autortiesību bezgalības balvas. Pasākuma režisors – Varis Klausītājs, pats arī burvja Merlina lomā. Autoru videovizītkartes veidoja Elīna Bandēna.

Turpinājums 6. lpp.

Maestro
pie
klavierēm –
kur gan
citur?

“Salti vēji pūta”,
sagriezdami
dancī
TDA “Līgo”

Horeogrāfs
Jānis Purviņš
jūt bezgalību
rokās un
Laika veča
drošo
atbalstu

Dita Lūriņa
izdzied
savulaik
Veltai Līnei
rakstīto ziņģi
par līko gurķi

Zemeslode
bez
“Instrumentiem”
būtu
tukša vieta,
tukša skaņa

Par
Noras Ikstenas
balvu prieks
arī apgāda
„Dienas Grāmata”
direktorei
un galvenajai
redaktorei
Dacei Sparānei-
Freimanei

Publikā –
padome:
Valdis
Muktupāvels
un Ingus Ulmanis

Balvu
saņem
kinorežisors
Varis Brasla

Fotogrāfam
Aivaram Liepiņam
beidzot rokas
noder, lai
saņemtu balvu,
nevis bildētu citus
balvu saņēmējus

Foto: © Ieva Liepiņa

Kaspars Zemītis
un
Daumants Kalniņš
pārspriež
franču šansonu
ietekmi uz
Imanta Kalniņa
kino mūziku

Kaspars Antess
ar biedriem
uzrunā
likteņlīnijas,
kas stiepjas
bezgalībā

Foto: © Aivars Liepiņš

Rakstniece
Monika Zīle
zvēr,
ka ir gatava
arvien
jauniem
varoņdarbiem

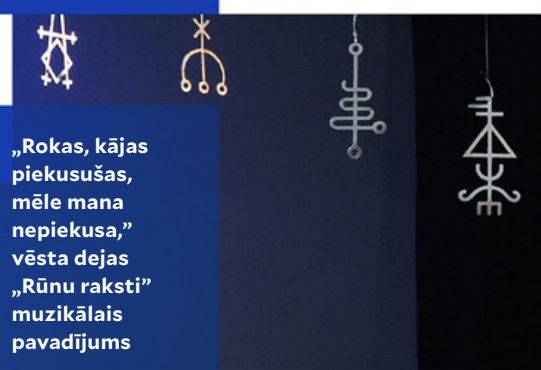
Līgas Purmales
meži,
takas un
svētnīcas

Cienījams
grupas
„Astro’n’out”
komplekts
visā
krāšņumā

Tev balva,
man prieks:
kolēģus atbalsta
meistari –
Rolands Kalniņš
un
Ingrīda Burāne

„Rokas, kājas
piekusušas,
mēle mana
nepiekusa,”
vēsta dejas
„Rūnu raksti”
muzikālais
pavadijums

Foto: © Alvars Liepiņš

Autortiesību bezgalības balvu 2018 saņem 11 darbi un 18 autori

Autortiesību bezgalības balva – kinorežisoram **Varim Braslam** un komponistam **Imantam Kalniņam** – par filmu **“Ezera sonāte”**: režisors un scenārija autors **Gunārs Cilinskis**, operators **Gvido Skulte**. Izmantojums varbūt nav bijis ienesīgākais naudas izteiksmē, taču bijis visdaudzveidīgākais – filma ir publiski demonstrēta, publicēta tiešsaistes platformās, tai skaitā LMT Viedtelevīzijā, portālā *filmas.lv*, raidīta ēterā Latvijā un Ēģiptē, retranslēta kabeļtīklos.

Varis Brasla: – Režija ir ļoti individuāla lieta. Reiz režisors **Aleksandrs Leimanis** teica, ka režisors ir tāds vēzis vientuļnieks. Taču bija materiāls, ko **Gunārs Cilinskis** piedāvāja studijai, bet režijā viņš nāca pirmoreiz, un viņam, kaut Tautas māksliniekam ar visādiem grabuļiem, vienam uzticēt to baidījās, un man savukārt jau bija liela pieredze praktiskajā darbā, lai gan savas pilnmetrāžas filmas vēl nebija. Un tad mūs salika kā dvīņu pāri. Strīdējāmies par lietu, bet ne par to, kurš gudrāks, bet pieredze ir grūta, un pasaulē režisori ne tik bieži ir dupletā strādājuši. Es vēl šodien ar baudu klausos Imanta mūziku „Ezera sonātei”. Imants ir virstalants cilvēks – tā ir mana pārlicība, un viņam ir tāds „suņa deguns” – viņš jūt, ko mūzika prasa, un arī to, tieši kāda tā prasās šeit un tagad. Ja dzīvē ir sastrēguma brīži un gadās pulkstenis, kas skaļāk tikšķ, tas ir nežēlīgs atgādinājums, ka viss strauji iet uz priekšu. Man šķiet, vecais Tomariņu pulkstenis ir Laika vecis, kas pats mājā un ne tikai tur pieredzējis visas peripetijas.

Autortiesību bezgalības balva **Norai Ikstenai** – par romānu **“Mātes piens”**, kas apgādā „Dienas Grāmata” 2015. gadā izdots grāmatas formātā; grāmata pieejama arī elektroniskajā versijā. „Mātes piens” tulkots angļu valodā – izdevējas un rakstnieces Maikes Cīrfogeles vadītajā izdevniecībā „Peirene Press” tas 2018. gada februārī izdots ar nosaukumu „Soviet Milk” Margitas Gailītis tulkojumā, 2016. gadā Ludmilas Ņukņevičas tulkojumā izdots arī krievu valodā, 2017. gadā – maķedoniešu valodā, 2018. gadā – arī ungāru, igauņu un itāļu valodā. Zviedru valodā to izdos ar nosaukumu „Rūgtais piens”. Nācis klajā arī Sīrijā, Horvātijā, Lietuvā un Gruzijā, darba fragmenti lasīti sarīkojumos, radio un televīzijā. Cik zināms, būs arī filma.

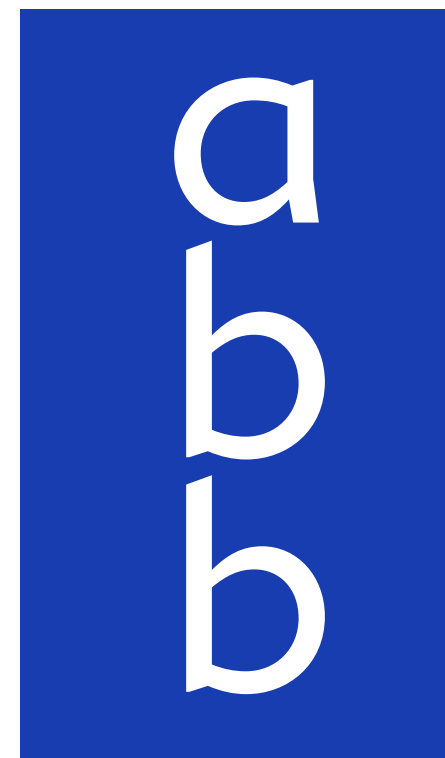
Nora Ikstena: – Domāju, ka lielajai rezonansei, ko izsaucis romāns „Mātes piens”, ir divi iemesli. Pirmkārt, tas ir godīgi uzrakstīts darbs – diezgan emocionāli smags un spēcīgs arī man pašai kā autorei, un otrs, ka laiks ir nesens, kas cilvēkiem izrādījies būtisks, un viņi ļoti gribējuši saprast, kas ar viņiem tajā laikā noticis. „Mātes piena” mūžs vai liktenis, manuprāt, tik drīz nebeigsies, jo ir grāmatas, kas cilvēkiem vienkārši

Jau piekto reizi – Autortiesību bezgalības balva **Raimondam Paulam** – šoreiz par mūziku **Pētera Pētersona** izrādei **“Man 30 gadu”**, kas sacerēta 1962. gada iestudējumam un atdzimusi līdz ar jauno iestudējumu Latvijas Nacionālajā teātrī – tas pirmizrādi piedzīvoja 2018. gada 24. maijā.

Raimonds Pauls: – Atceros, kad biju galīgs puīšelis un plinkšķināju uz klavierēm, metronomam bija jābūt, un tas man daudz ko dzīvē ir devis. Uzskatu, ka pamatam – ritmam – ir milzīga nozīme. Pagājis milzīgs laiks, kopš pirmoreiz ienācu Nacionālajā teātrī – sešdesmitajos gados. Tā bija viena no pirmajām reizēm, kad mani uzaicināja rakstīt teātrim, taču vēl tagad koncertos es šīs dziesmas, mūziku spēlēju kā solists, kā pianists, jo tur ir loma arī mūziķim. Šī skola jāiziet jebkuram profesionālam komponistam. Tas, ko dod teātris – piešauties aktieriem, rakstīt viņiem dziesmas, rakstīt teātrim mūziku – tam neviens komponists nevar paiet garām. Laimīgs ir tas, kas var sadarboties ar teātri. Jā, varbūt izpildītāji nav tik augstā līmenī, toties tur ir pavisam kas cits. Ir fona mūzika, ir dažādi stili – katra luga un saturs nosaka, kā jātaisa mūzika. Darbs teātrī – tā ir svēta lieta!

Ceturto reizi Autortiesību bezgalības balva atradusi **Moniku Zīli** – nu par lugu **“Laulības treniņu agentūra”**, kas iestudēta Beļavas, Codes, Dobeles, Ērgļu, Kalna, Ukru, Valgundes un vēl citos amatierteātros, publicēta arī internetā.

Monika Zīle: – Protams, ka laulība jāuzlūko ļoti, ļoti nopietni. Tas ir ģimenes pamats, tur aug bērni, kas pārņem tradīcijas, darba tikumu vai netikumu, taču mēs smejamies par daudzām, vēl nopietnākām lietām – teiksim, mums ir jautras komēdijas par bērēm. Vispār cilvēkam, kas spēj pasmieties par nopietnām lietām, ir veselīgāka dzīves uztvere. Lugas liktenis? Jāteic, es ne pirmo gadu lugas rakstu – es zinu, ko teātri var, kāds tiem ir resurss. Skaidrs, ka es neesmu nekāds Šekspīrs, bet es uzskatu, ka tas ir mans pienums pašdarbības mākslai. Ļoti apbrīnoju amatierteātru cilvēkus – viņu vienīgā alga ir uzkāpt uz skatuves. Tik aizkustinoši redzēt, sevišķi pavasaros, rudējos, kad ir skates un viss pagasts nogriež savas puķītes, kādas vien ir, un nāk aktieriem pasniegt.

izrādās vajadzīgas ilglaicīgi, un es jūtu, ka ar „Mātes pienu” tā notiks – pasaules ceļš tai vēl tikai sākas. Latvijas ceļš, protams, ir viens periods, kurā šī grāmata ir bijusi ļoti svarīga un daudz lasīta. Kad man vaicā, kā sasniegt pasaules slavas augstumus, es vienmēr saku – vispirms zelta troni vajag dabūt savā zemē, jo mēs rakstām latviešu valodā, un tikai tad, kad esi atzīts autors savā zemē, vari kā Sprīdītis doties pasaulē. Esmu agra rīta cilvēks, ceļos ļoti agri, un vienmēr rītos jūtos mazliet vientuļā, jo citi pārsvarā grib pagulēt, bet tie ir jauki brīži – es vienkārši gaidu, kad pienāks pulksteņa laiks, modīsies citi un es būšu ar viņiem kopā.

Ziņas

Kopš 1999. gada šo balvu ik gadu saņem autori, kuru darbi iepriekšējā gadā izmantoti visvairāk un visdažādākajos veidos – publiski izpildīti, pārraidīti TV, radio, publicēti, reproducēti mehāniskajā ierakstā, iekļauti kinofilmās, teātra izrādēs u.c. Balvu nevis piespiež žūrija, bet nodrošina autordarbu izmantojuma datorizēta uzskaitē. Vairāk par ABB skat. <http://bit.do/autortiesibu-bezgalibas-balva>

Daži, taču ne visi astronauti Autortiesību bezgalības balvu saņem pirmoreiz – šoreiz tā nākusi pie Māras Upmanes-Holšteines, Mārtiņa Elerta, Mārtiņa Miļevska, Jura Kalniša, Toma Poiša un Rūdolfa Budzes – par grupas „Astro’n’out” dziesmām „Daļa Rīgas”, „Esi man klāt” un „Atskatos”. 2011. gadā dzima hits „Daļa Rīgas”, un tas izrādījās āķis lūpā astronautu klausītājiem. Dziesmas raidītas Latvijas televīzijas un radio kanālos, izmantotas kā fona mūzika, reproducētas un atskaņotas ierakstos, pieejamas internetā tiešsaistē un lejupielādei, skanējušas koncertos un pasākumos, translētas un retranslētas.

Māra Upmane-Holšteine: – Dziesmas mūs pārsteidz pašas – kura vinnē un kura paliek nepamanīta. „Daļa Rīgas” ir mūsu negaidīti laimīgā loze, tapa kā konkursa dziesma. Es piedalījos, gan gribēju laimēt zelta velosipēdu, un arī dabūju, bet to gan man nozaga jau pēc diviem mēnešiem, bet ne Maskāčkā! „Daļa Rīgas” bija dziesma, par ko mēs sākumā mulām, jo tā likās mazliet naīva savā tiešumā, un es solīju grupasbiedriem, ka to mums nekad nevajadzēs spēlēt, lai vienkārši palīdz ierakstīt. „Esi man klāt” – tikai pēc tam sapratām, ka piedziedājumā ir mazliet tautasdziesmas sajūta. Par „Atskatos” – atceros, ka sarakstīju, staigājot pa plavu, sēžot aiz koka, domāju – par daudz puķu un romantikas, čto vižu, o tom poju, tad satiku Mārtiņu, un viņš saka – riktīgi labi! Domāju, ka radošiem cilvēkiem laiks nav jāskaista. Kad radi, laika izjūta zūd, un esmu pat dzirdējusi, ka cilvēka šūnas stājas novēcot, kad viņš rada. Tāpēc mēs visi izskatāmies tik labi!

Pirmoreiz Autortiesību bezgalības balva Reinim Sējānam un Jānim Šīpkēvicam – par 10 gadu senu dziesmu „Zemeslodes”, kas raidīta Latvijas radio un televīzijas kanālos, reproducēta, atskaņota un ierakstā bibliotēkās patapināta, pieejama internetā tiešsaistē un lejupielādei, skanējusi koncertos un pasākumos, translēta un retranslēta.

Jānis Šīpkēvics: – Galvenais, manuprāt, ir tas, vai tu kādas īstas izjūtas spēj pārtulkot kādā no mākslas valodām. Aizkustinošu, saviļņojošu darbu nevar radīt, to konstruējot. Vismaz mūsu pieredze ir pierādījusi, ka patiesi radies nepārvarams impulss atrod ceļu kā tērcīte, kas pati aiztiek līdz lielajai upei, uz ko tiecas. Tas vienmēr darbojas – izstiepies vai saraujies.

Reinis Sējāns: – Vienmēr cenšamies paši nemitīgi attīstīties un pilnveidoties un līdz ar sevi attīstīt un pilnveidot savu klausītāju, dot jaunas krāsas un paši meklēt jaunas teritorijas. Grupā ieskaitām arī Gati Zaķi, ar ko mēs kopā strādājam jau gadiem, un tā ir laba trīsvienība – kā ķēblītis, kas visstabilāk stāv uz trim kājām. Arī mēs tāpat – katrā no čaļiem es saskatu savas stiprās puses, un, to visu saliekot kopā, rodas „Instrumenti”. Esmu pārliecināts, ka mēs šeit esam, lai darītu kaut ko ļoti lielu, un tas nav saistīts ar viena mūža formātu. Es domāju par to, ko varu izdarīt labāk un ko jēdzīgu es varu atstāt aiz sevis. **Jānis Šīpkēvics:** – Esmu kļuvis ļoti cieņpilns pret laiku. Laiku sajust – tā ir liela bauda, un kādreiz es no tā it kā bēgu, bet šobrīd eju iekšā ar lielu prieku.

Autortiesību bezgalības balva Kaspam Antesam – par 2016. gada dziesmu „Likteņlinijas”, kas raidīta gan Latvijas radio, gan televīzijas kanālos, tostarp kā fona mūzika, reproducēta, retranslēta, dažādu izpildītāju sniegunā skanējusi koncertos un ierakstos, pieejama internetā tiešsaistē un lejupielādei.

Kaspars Antess: – „Likteņlinijām” stāsts patiešām ir liktenīgs. Tas bija Ventspilī, kur es vienu sezonu strādāju, veidoju kultūras pasākumus, un vakari bija garlaicīgi. Lai garlaicību kļiedētu, nopirku sintiņu, un tā mēdījā tapa. Ar to dziesmu dabūju atpakaļ Dzintaru Čiču, kaut gan viņš jau bija nolēmis, ka dziedāt vairs negrib. Man bija pilnīga pārliecība, ka skaņdarbs nav „garāmejošs”, un es izveidoju jaunu programmu, savā ziņā riskēju – liku Dzintaram pamest darbu Anglijā un atgriezties mājās. Tā ka dziesma bija liktenīga – man kā autoram un Dzintaram kā izpildītājam. Kad es rakstu dziesmu, es noteikti piedomāju, lai tā labi skan fonētiski, un varu pats brīnīties, kā vārdi saliekas kopā ar domu, kas mani pavada dzīves īstenībā. Esmu daudz domājis, mācījis un arī mācījies uzticēties tam, ko mēs saucam par likteņlinijām, nevis plēsties pretim, bet lai upes plūst – vienkārši jātiek līdzī ritmam. Pulkstenis iet – iekšējais vai tas, ka pie sienas vai uz rokas, tāpēc man dziesmā ir vārdi: „pat ja tas ir nepareizs”. Tik un tā jāiet tālāk.

Autortiesību bezgalības balva – nu jau pasaules iekarotājam – komponistam Ērikam Ešenvaldam – par 2013. un 2014. gadā dzimušiem skaņdarbiem „Stars” un „Only in Sleep”,

kas skanējuši televīzijā un koncertos ne vien Latvijā, bet arī Austrijā, ASV, Vācijā, Lietuvā, Kanādā, Spānijā, Zviedrijā un Šveicē.

Ēriks Ešenvalds: – Pārpasaulīgums atnāk pats. „Stars” un „Only in Sleep” ir pasūtīnājuma darbi, bet nākuši no personīgās dzīves, sajūtām, prieka, debesjuma. Man pašam ir tā, ka bieži esmu pārsteigts par to, ka izdevies labāk! Kāds mediķis man reiz teica – esot teorija par māksliniekiem, kas rada, un kā tie atšķiras no pārējiem cilvēkiem. Māksliniekiem esot smadzenēs izjaukts ķīmiskais līdzsvars, vārdsakot – viņi ir nepilnīgi. Taču pārsteidzošākais, ka pārējiem ļaudīm šī disbalansā radītā māksla ir ļoti nepieciešama! Es domāju, kas es esmu – laiks vai pulkstenis. Sadzīvē es esmu pulkstenis, bet iztēlē es gribētu būt laiks...

Autortiesību bezgalības balva – horeogrāfam Jānim Purviņam – par deju „Rūnu raksti” ar tautas mūziku Daiņa Stalta apdarē; tā skatītājus, klausītājus un arī pašus deļotājus priecējusi gan koncertos un pasākumos, gan televīzijas ierakstos, tostarp retranslācijā un internetā tiešsaistē.

Jānis Purviņš: – Deju veidot mani iedvesmoja Jāņa Lejiņa triloģija „Zīmogs sarkanā vaskā”. Pašās trešās daļas beigās bija fantastiski vārdi par senajām latviešu gudrībām, dzīvesziņas vērtībām, kas līdz mūsdienām nokļuvušas sava veida rūnās – tautastērpos, mūzikā, tautasdziesmās, ornamentikā, un to esmu vēlējies ielikt šajā dejā – „Rūnu rakstos”. Man mūzika ir noteicošais – es ļauju komponistam strādāt un pēc tam ļaujos mūzikai. Ideālā deļa veidojas pēc sistēmas: mūzika, vārds, kustība, izpildītājs, emocija, un, ja tas savietojas dzīvā gleznā, iznāk īstā deļa – sirdsdeļa. Manuprāt, deļa un uz skatuves var izdzīvot īstas lietas, no kurām varbūt ikdienā baidāmies, – neļaujam sev tik spēcīgam, romantiskam vai patriotiskam būt; katrā ziņā Latvijas skatuviskā deļa ir tā vieta, kur mēs varam būt patiesi īsti. Laiks ir brīnumaina lieta – stiepjams jēdziens. Jo mēs nevaram pateikt – tagadne, tāpēc ka tā jau uzreiz ir pagātne...

Autortiesību bezgalības balva – gleznotājam Līgai Purmalei – par mākslasdarbu drošo ceļu Latvijas, Lietuvas, Igaunijas televīzijas kanālos, attēlu retranslēšanu Francijā un Vācijā, mākslasdarbu reprodukciju preses

Ziņas

publikācijās, gleznas “Ceļojums” publiskošanu internetā, vietnē delfi/200makslasgadi.lv, un darbu tālākpārdošanu izsolēs Vācijā.

Līga Purmale: – Izcils mākslinieks jau nav nekāds stabs stepē, tā vienmēr ir piramīda. Visi strādā – visi kaut ko atstāj, visi kaut ko iegulda, apzinoties vai neapzinoties, vai tevī peļ vai cildina. Un tad rodas virsotnes, bet viss ieguldījums ir svarīgs – tā ir mākslas telpa, kurā kaut kas notiek. Vēlme dzīvot mežonīgā vidē nāk no seniem laikiem: cik dīvaini, ka mazai meitenei bija aizrauššanās ar mednieku stāstiem, zeltačiem... jocīgi – droši vien vajadzēja vairāk lasīt par princesēm. Daba, kad tur ieeju kā princese, ir mana karaļvalsts, mana svētnīca un mans lielais noslēpums. Ja kāds kaut ko no tā var dabūt manos darbos, ir labi! Vajag saprast, ka vecums ir tieši tikpat brīnišķīgs kā jaunība: cilvēks ir reizē dzīvoklis un iemītņieks. Jaunībā dzīvoklis ir ārkārtīgi svarīgs – kā tu izskatīsies, kā tu un kam tur patiksi, bet ar laiku vienubrīd saproti, ka dzīvoklis nav no svāra – ka miesa man beidzot liek mieru. Beidzot iemītņieks ir pamodies dzīvoklī!

Jau sen pelnīta Autortiesību bezgalības balva – fotogrāfam Aivaram Liepiņam – par fotogrāfiju publicēšanu preses izdevumos un izstāžu bukletos, fotogrāfiju publiskošanu internetā vietnē diena.lv, demonstrēšanu LTV un retranslēšanu Nīderlandē, Francijā un Vācijā.

Ne mazāk svarīgi, ka tieši Aivars Liepiņš jau kuro gadu dokumentē to, ar ko vainagojas pasākums, kas saucas – AKKA/LAA Autortiesību bezgalības balva.

Aivars Liepiņš: – Es labi pavadu laiku – no rīta pamostos, iedzeru kafiju, un tad daru to, ar ko gribu nodarboties. Mēs palaižam garām būtiskas lietas, tāpēc ka tās ir ikdienišķas, un te ir lielākais paradokss – nefotografējam ikdienišķo, kas ir pats nozīmīgākais. Ja esi noķēris situāciju, mirkli – meistarība. Tas ir tas, kas paliek vēsturē. Man nozīmīgākie mirkļi nākuši no slinkuma – tāpēc kaut kur neesmu aizgājis vai vienkārši negribēju iet, atrados citā vietā nekā citi, kas skrēja un mēģināja noķert; es biju tik slinks, ka aizgāju uz citu vietu, un tieši tur arī viss notika. Ļoti svarīgi, lai fotogrāfija kļūtu pieejama, atklāta. Ja tev mājās atvilktnē stāv ģeniāla vēsturiska fotogrāfija, tas nevienam neinteresē, kamēr tā nav kļuvusi publiska. Kad tu fotografē, tu par mūžību nedomā – acīmredzot vēsture visu noliek savā vietā. Fotogrāfija jau ir tas, kas aptur laiku.

Autora balvu veido piemiņas balva un naudas summa 1111 eiro apmērā. Par Autora balvu un pasniegšanas sarīkojumu gādā AKKA/LAA Kultūras un izglītības fonds.

Autora balva 2019

Ikviens AKKA/LAA pārstāvēts autors ir aicināts izvirzīt kandidatūru Autora balvai 2019 par jaunu darbu, kas pārsteidzis ar novatorismu, profesionālismu un izcilu māksliniecisko kvalitāti. Autora balvu 2019 piešķirs Latvijas autoram par darbu, kurš publiskots laikposmā no 2017. gada marta līdz 2019. gada februārim ieskaitot.

Kandidatūras izvirzīšanas termiņš – 4.03.2019., nosūtot rakstveida pieteikumu ar pamatojumu pa pastu biedrībai AKKA/LAA, A.Čaka 97, Rīga, LV-1011 vai nogādājot to personīgi.

Autora stipendija

Rudenī noslēdzās septītais Autora stipendijas konkurss. Izvērtējot 63 pieteikumus, biedrības padome 13. septembrī 27 Latvijas autoriem piešķīra stipendijas (katram 700 eiro) jaunu darbu radīšanai. Stipendijas finansē AKKA/LAA Kultūras un izglītības fonds.

Autora stipendiju saņēma:

Ineta Atpile-Jugane (rakstniecība), **Ingmāra Balode** (rakstniecība), **Lilija Berzinska** (rakstniecība), **Gunārs Binde** (fotogrāfija), **Vilnis Birnbaums** (horeogrāfija), **Linda Daņiļevska** (vizuālā māksla), **Roberts Diners** (vizuālā māksla), **Vineta Elksne** (mūzika), **Juris Gogulis** (horeogrāfija), **Daina Grūbe** (rakstniecība), **Evija Gulbe** (rakstniecība), **Juris Helds** (rakstniecība), **Reinis Jaunais** (mūzika), **Arvis Kolmanis** (rakstniecība), **Daiga Krūze** (vizuālā māksla), **Jānis Ķīsis** (mūzika), **Dace Lapiņa** (vizuālā māksla), **Inga Ļašenko** (rakstniecība), **Tāivaldis Margevičs** (rakstniecība), **Arnis Slobožanins** (mūzika), **Ieva Struka** (rakstniecība), **Jānis Šķesteris** (mūzika), **Ruta Štelmahere** (rakstniecība), **Vanda Tomaševiča** (rakstniecība), **Solveiga Vasiļjeva** (tēlniecība), **Andris Vecumnieks** (mūzika), **Māra Zālīte** (rakstniecība).

Pieteikšanās astotajam Autora stipendijas konkursam tiks izsludināta **2019. gada februārī**.

Publiskā patapinājuma sadale 2018

Ir apkopoti dati par 2017. gadā Latvijas bibliotēkās publiski patapinātajiem (PP) darbiem – grāmatām, notīm, fonogrammu un filmu kopijām CD, DVD un WHS formātā. Kopējais grāmatu, nošu izdevumu un audiovizuālo materiālu (filmu, mūzikas video, fonogrammu) izsniegumu skaits 2017. gadā ir 2 274 471 grāmatām, 2029 – nošu izdevumiem, 36 157 – audio un audiovizuālajiem nesējiem, pavisam – 2 312 657. Autoriem – kopskaitā 1926 – sadalīta patapinājuma atlīdzība par kopējo summu 257 595,81 EUR, bet 2 525,50 EUR saņēmuši darbu blakustiesību īpašnieki. Šo atlīdzību AKKA/LAA autoriem tradicionāli izmaksā decembrī līdz Ziemassvētkiem.

Publiskā patapinājuma atlīdzības administrēšana notiek šādi: dati par darbu izsniegumiem tiek apkopoti par iepriekšējo gadu, bet atlīdzības izmaksa tiek veikta nākamajā gadā, saņemot Kultūras ministrijas piešķirto atlīdzību par autordarbu izmantojumu valsts bibliotēkās.

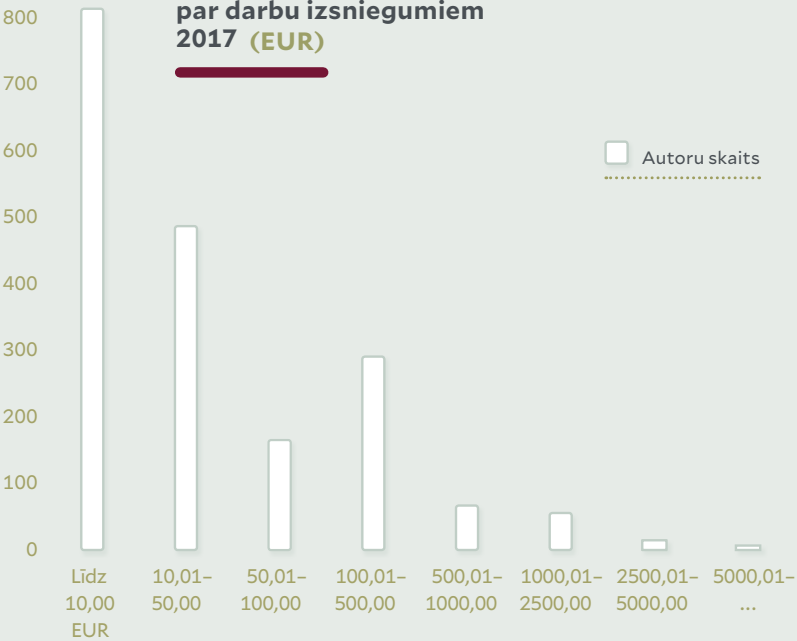
Lielākās izmaiņas iepriekšējā gadā saistītas ar AKKA/LAA padomes lēmumu tulkotāja autortiesību procentu publiskā patapinājuma izdevumiem samazināt no 50% uz 40% (oriģināldarba autori saņem 100%). Pasaules konteksts: 41 valsts atzīst autoru tiesības uz publisko patapinājumu, 28 valstis ir ieviesušas sistēmu, kas nodrošina PP atlīdzības iekasēšanu un izmaksu. No tām absolūtais vairākums ir ES dalībvalstis, jo tur PP atlīdzības sistēmu paredz ES likumdošana. Latvijas rādītāji šajā ziņā ir vidēji. Tādās valstīs kā Norvēģija, Somija, Zviedrija un Itālija tulkotājiem PP atlīdzības daļu piešķir grantu veidā atsevišķiem tulkošanas projektiem. Francijā tulkotājam 50% ierēķina un izmaksā, bet otru pusi atlīdzības novirza iemaksām pensiju fondā. Austrija, Kanāda, Spānija, Čehija un Slovēnija ir valstis, kur tulkotāji saņem 50%, Nīderlandē 49%, Lietuvā 45%, Igaunijā, Lielbritānijā un Īrijā – 30%. Latvija izceļas ar to, ka izmaksu sistēma ir stabila, iepretim, piemēram, Balkānu valstīm, kur sistēma vai nu nedarbojas, vai par publiskajam patapinājumam piešķiramajām summām ar atbildīgajām valsts iestādēm jāvienojas katru gadu no jauna. Protams, salīdzinot ar Rietumu valstīm, izmaksu apmēra ziņā vēl ir, pēc kā tiekties.

Dažās valstīs publiskā patapinājuma izmaksām noteikta maksimālā robeža, piemēram, Ungārijā 330,00 EUR, Kanādā 1727,45 EUR, Lielbritānijā 7276,74 EUR. Latvija ne minimālo, ne maksimālo robežu neparedz. Konkrētam autoram atlīdzību izmaksā, tiklīdz izmaksājamās summas apmērs sasniedzis 5,00 EUR, bet līdz tam summas uzkrājas. Šogad AKKA/LAA vislielākā aprēķinātā summa

par publisko patapinājumu vienam autoram ir 6 209,80 EUR pirms nodokļu nomaksas. Attēlā skatāms autoru skaits un aprēķinātās atlīdzības apmērs (EUR). Visvairāk autoru (818, puse no visiem

Uz to norāda fakts, ka joprojām pirmo vietu saglabājis Noras Ikstenas romāns „Mātes piens”, pat neraugoties uz to, ka izsniegumu skaits no 2838 (2016. gadā) samazinājies līdz 1817. Otrajā vietā nonācis

Autoriem aprēķinātās PP atlīdzības sadalījums par darbu izsniegumiem 2017 (EUR)

autoriem) ietilpst grupā, kam pienākas summas līdz 10,00 EUR.

Autorus allaž ir interesējis, kādus darbus lasītāji bibliotēkās pieprasa visbiežāk. Vēsturiski nemainīga vērtība ir romāni, kriminālromāni un proza bērniem.

Andras Manfeldes romāns „Virsnieku sievas” (1563 izsniegumi). Trijnieku noslēdz Daces Judinas „Septiņi vakari” ar 1561 izsniegumu, bet šis nebūt nav autorees vienīgais visvairāk pieprasīto darbu sarakstā iekļuvušais romāns. Te atrodami

vēl četri Daces Judinas darbi: „Ceturtais kauliņš”, „Gredzens”, „Trīs klikšķi līdz laimei” un „Ziemas blūzs”. Atsvaidzinošs jaunums ir Jura Rubeņa “Viņa un Viņš: mīlestība, attiecības, sekss” (1248 izsniegumi) un bērniem domātā, Māra Viškas, Ulda Daugaviņa un Mārtiņa Sirmā kopdarbībā radītā pavārstāstu grāmata „*Baltais lācis. Pasaku pavārgrāmata bērniem*” (720 izsniegumi). Visu darbu nosaukumi skatāmi tabulā.

Latviešu oriģināldzejas kategorijā pirmajā vietā ir 2016. gadā iznākušais Ulda Ausekļa krājums “Kaķēns margrietiņās” (834 izsniegumi), aiz sevis atstājot tajā pašā gadā tapušo Kārļa Vērdiņa „Tēti” (332 izsniegumi) un Māras Zālītes krājumu „Dzeja” (215 izsniegumi).

Statistiskā izpēte par autortiesību un blakustiesību subjektu patapinājumu 2017. gadā tika veikta 131 bibliotēkā un bibliotēku filiālēs: Latvijas Universitātes bibliotēkā un tās filiālēs (kopā 9), Rīgas Centrālajā bibliotēkā un tās filiālbibliotēkās (kopā 28), Liepājas Centrālajā zinātniskajā bibliotēkā un filiālbibliotēkās, arī Liepājas reģiona pilsētu un pagastu bibliotēkās (kopā 35), Jelgavas zinātniskajā bibliotēkā, tās filiālēs un Jelgavas reģiona bibliotēkās (kopā 23), Cēsu centrālajā bibliotēkā un Cēsu reģiona bibliotēkās (kopā 29), Latgales Centrālajā bibliotēkā un 6 tās filiālbibliotēkās (kopā 9), Ventspils bibliotēkā (tikai CD, VHS un DVD).

Autoriem un autora tiesību mantiniekiem jāatgādina, ka informācija par publiskā patapinājuma atlīdzības saņemšanai piesakāmajiem darbiem līdz katra gada 31. augustam iesniedzama, aizpildot AKKA/LAA mājaslapā pieejamo pieteikuma veidlapu. Ja autors piesakās pirmo reizi vai ir mainījušies personas dati, jāaizpilda un parakstīts jāiesniedz arī autora pieteikums atlīdzības saņemšanai par darbu publisko patapinājumu.

Publiskā patapinājuma atlīdzības saņēmējiem der atcerēties, ka neatradīsiet sevi AKKA/LAA pārstāvēto autoru sarakstā, ja vien neesat noslēguši arī līgumu par savu mantisko tiesību pārvaldību!

Renāte Kārkliņa,

AKKA/LAA Publiskā patapinājuma nodaļas vadītāja

Latviešu oriģinālproza, Top 25 Grāmatu izsniegumu skaits Latvijas bibliotēkās 2017

Nosaukums	Izsniegumu skaits
1. Nora Ikstena. <i>Mātes piens</i>	1817
2. Andra Manfelde. <i>Virsnieku sievas</i>	1563
3. Dace Judina. <i>Septiņi vakari</i>	1561
4. Laima Kota. <i>Istaba</i>	1454
5. Dace Judina. <i>Ceturtais kauliņš</i>	1298
6. Juris Rubenis. <i>Viņa un Viņš: mīlestība, attiecības, sekss</i>	1248
7. Inga Ābele. <i>Duna</i>	1151
8. Dace Judina. <i>Gredzens</i>	1046
9. Māris Bērziņš. <i>Svina garša</i>	1030
10. Vladimirs Kaijaks. <i>Vēstule</i>	965
11. Skaidrīte Gailīte. <i>Sintijas stāsts: par dzīvi kā gaismas zibsnī</i>	959
12. Māra Zālīte. <i>Pieci pirksti</i>	939
13. Karīna Račko. <i>Saplēstās mežģīnes</i>	898
14. Dace Judina. <i>Trīs klikšķi līdz laimei</i>	862
15. Daina Grūbe. <i>Ducis cara rubļu, jeb no svētdienas līdz svētdienai</i>	852
16. Dace Judina. <i>Ziemas blūzs</i>	838
17. Māra Jakubovska. <i>Melnā Berta</i>	812
18. Lelde Stumbre. <i>Pūcite ar zeltainajām acīm</i>	786
19. Daina Avotiņa. <i>Nezūdoša vērtība</i>	741
20. Māra Viška, Uldis Daugaviņš, Mārtiņš Sirmais. <i>Baltais lācis. Pasaku pavārgrāmata bērniem</i>	720
21. Inga Ābele. <i>Klūgu mūks</i>	709
22. Arno Jundze. <i>Sarkanais dzīvsudrabs</i>	676
23. Māra Svīre. <i>Stāsti pilnmēness vakariem</i>	665
24. Inga Gaile. <i>Stikli</i>	664
25. Arnolds Auziņš. <i>Kā toreiz Virdžīnijā</i>	662

Latviešu oriģināldzeja, Top 10 Grāmatu izsniegumu skaits Latvijas bibliotēkās 2017

Nosaukums	Izsniegumu skaits
1. Uldis Auseklis. <i>Kaķēns margrietiņās</i>	834
2. Kārlis Vērdiņš. <i>Tētis</i>	332
3. Māra Zālīte. <i>Dzeja</i>	215
4. Guntars Račs. <i>365</i> (1. daļa)	189
5. Leons Briedis. <i>Saputrotā putra</i>	167
6. Māra Cielēna. <i>Bērzu ballīte</i>	160
7. Inese Zandere. <i>Iekšīņa un ārīņa</i>	149
8. Pēters Brūveris. <i>Grāmata Gundegai: dzejoļi ne tikai bērniem</i>	136
9. Bērniem skaitāmi dzejoļi. <i>Bērnu dzejas antoloģija.</i>	
<i>Sast. Gundega Sēja</i>	127
10. Pēters Brūveris. <i>Brīnumdzejoļi</i>	125

Reģistrēt vai neregistrēt muzikālos darbus – tāds ir jautājums!

Ar šādu nosaukumu tika pieteikta viena no diskusijām spāņu autoru organizācijas SGAE un mūzikas identificēšanas servisa kompānijas BMAT rīkotajā konferencē SUMMUS Barselonā, kur bija sapulcēta plaša mūzikas industriju pārstāvoša publika: autori un mūzikas izdevēji, producenti, autoru un blakustiesību organizācijas, lielo interneta mūzikas vietņu runasvīri un arī citi interesenti. Diskusijā piedalīties bija aicināti pa pārstāvim no katras no metnes, jo darbu reģistrācija vienlīdz attiecas uz visām iesaistītajām pusēm.

Jāteic – šī bija viena no īsākajām apspriedēm, kādas pieredzētas, jo viens no diskusijas oficiālajiem dalībniekiem – komponists un mūzikas izdevējs – acīmredzot uzskatīja, ka tik absurdam jautājumam nav ko veltīt tērēt laiku, un viņš ar tēmu tika galā dažās minūtēs, proti: ja darbus neregistrē, tad nevar identificēt to tiesību īpašniekus. Un kā gan neregistrēta darba tiesību īpašnieki iecerējuši tikt pie atlīdzības? Viņš pats reģistrējot gan savus, gan izdevniecības pārstāvētos darbus, atlīdzību saņemot un nesaredzot tur nekādas problēmas. Viss! Pārējiem atlika vien piekrist.

Tā ir, ka autortiesību organizācijas nevar iekļaut sadalē neregistrētus darbus, jo programmas iesniedzēja dotā informācija par darba autoriem var nebūt pareiza un izsmēloša, piemēram, nav zināms komponists vai teksta autors, vai aranžētājs. **Darbu reģistrācija ir un paliek pašu autoru pienākums un atbildība atbilstoši noslēgtajiem pilnvarojuma līgumiem ar autortiesību organizāciju. Turklāt no darba reģistrācijas ir atkarīgs, vai atlīdzību saņems arī aranžētājs, jo aranžēšanai nepieciešama komponista un teksta autora atļauja.**

AKKA/LAA nav problēmu ar mūzikas izdevniecībām, kuras ir uzņēmušās reģistrēt savu pārstāvēto autoru darbus, jo, būdami pieredzējuši un nopietni biznesa pārstāvji, viņi ļoti labi apzinās darbu reģistrācijas saistību ar saņemamo atlīdzību. Diemžēl visi autori gan nav tik apzinīgi – mums ir izveidojies vesels saraksts ar autoriem, kuri vienkārši neatbild un arī darbus neregistrē gadiem. Secinājums: labi dzīvojam, atlīdzība nav vajadzīga. Taču ir viens liels “bet”. Par neregistrētu darbu atlīdzību nesaņem nevien no iesaistītajiem autoriem. Būtībā tiek apdalīts gan teksta autors, gan aranžētājs, ja tāds ir.

Tātd – darbs ir reģistrēts – nauda ir, nav reģistrēts – naudas nav. Sliktākais, ka sadale tiek aizkavēta ne vien neregistrētā darba autoriem, bet arī visiem attiecīgā koncerta/pasākuma programmā iekļautajiem autoriem, jo tiek ievērots gaidīšanas periods, kad neregistrētā darba autoram sūtām ziņu ar lūgumu darbu pierēģistrēt. Tad mēs gaidām reakciju, un gaidīšanas laiks ievēlās, ja autors nereaģē. Mūsu pētījumi apliecina, ka, ja darbu neregistrē pirmo 5 dienu laikā kopš atgādinājuma, kad to izdara ap 80% autoru, tad vēlāk sagaidīt atsaukšanas kļūst arvien problemātiskāk.

Attiecībā uz koncertu ienākumu sadali – ja darbi netiek reģistrēti un autori nesniedz par tiem nekādu informāciju, autortiesību organizācijai atliek secināt, ka programmā autori norādīti kļūdaini un tie patiešām nav

viņu darbi, tāpēc tiek ievērota šāda kārtība: ja pēc atgādinājuma 1 mēneša laikā nesaņemam atbildi, tad pieņemam, ka minētie darbi nav šā autora darbi. Un atlīdzība tiek sadalīta starp visiem pārējiem attiecīgajā programmā reģistrēto darbu autoriem.

Mīļie autori, pievērsiet uzmanību mūsu atgādinājumiem reģistrēt muzikālos darbus un dariet to! Nāciet uz biroju, atsūtiet informāciju pa pastu, vismaz piezvaniet un ņemiet vērā, ka jau labu laiku autori muzikālos darbus var vienkārši reģistrēt, autorizējoties AKKA/LAA mājaslapā! Ja to grasāties darīt pirmoreiz, jākļūst par sava profila reģistrētu lietotāju un jānoslēdz līgums par piekļūvi vietnei. Ja parole gājusi zudībā, to var atjaunot: lūgums rakstīt autoriem@akka-laa.lv vai zvanīt Autoru daļai: 67506426!

Anita Sosnovska,

AKKA/LAA Dokumentācijas un sadales nodaļas vadītāja

Autori – skaidrības labad

- Autoratlīdzība nav alga, ko AKKA/LAA maksā, kolīdz noslēgts līgums. Atlīdzību var izmaksāt, ja tā ir iekasēta no darbu izmantotāja. Ja izmantojuma nav, nav arī atlīdzības.

- Tā kā autoram ir tiesības ar saviem darbiem rīkoties pēc sirds patikas, neviena cita izmantotāja, kas maksātu tev atlīdzību par, piemēram, darba ievietošanu internetā, nebūs gadījumā, ja tu to esi izdarījis pats.

- Mantiskās autortiesības ir spēkā autora dzīves laikā un vēl 70 gadu pēc viņa nāves, personiskās nebeidzas nekad.

- Autortiesības ir pielīdzināmas kustamam īpašumam – tās ir mantojamas. Lai mantinieks varētu slēgt līgumu ar AKKA/LAA par atlīdzības iekasēšanu un izmaksu, vajadzīga mantojuma apliecība, kurā ierakstītas arī autortiesības.

- Gleznas, grāmatas, partitūras u.tml. var mantot kā priekšmetus ar noteiktu vērtību, taču autortiesības ir mantojuma daļa pati par sevi – tiesības saņemt atlīdzību ikreiz, kad radītais darbs tiek izmantots.

- Slēdzot līgumu ar AKKA/LAA, autors var izvēlēties, kāda veida darbus un darbu izmantošanas veidus uzticēt pārvaldīt AKKA/LAA un kādus atstāt savā ziņā.

- Visiem autoriem, kam atlīdzību iekasē AKKA/LAA, tā ir vienāda par katru noteikta darba izmantošanas reizi un veidu (iestrādāta tarīfos). Ja tu savu darbu izmantojumu pārvaldi pats, atlīdzību vari noteikt pēc saviem ieskatiem.

- Likums pilnvaro AKKA/LAA atsevišķos gadījumos atlīdzību iekasēt, pat ja autors nav slēdzis līgumu par savu mantisko tiesību deleģēšanu: t.s. kolektīvo pārvaldījumu AKKA/LAA īsteno attiecībā uz muzikālu darbu publisku izpildījumu veikālos, kafejniecās u.tml., darbu izsniegumu bibliotēkās, retranslēšanu pa kabeļiem un vizuālo darbu atkārtotu pārdošanu izsolēs. Tas tāpēc, ka izmantotājam un pašam autoram gandrīz nav iespējams vienoties par katru šāda izmantojuma reizi.

Ko dara padome?

15. novembrī AKKA/LAA padome sanāca uz kārtējo sēdi – viens no jautājumiem, ko atbalstīja visi klātesošie padomnieki, bija **lēmums sēžu saturu turpmāk atspoguļot biedrības interneta vietnē un ziņu izlaidumos.** Jaunums ir izmaiņas tarīfos par muzikālu darbu padarīšanu pieejamu

sabiedrībai tiešsaistē nekomerciālās vietnēs. Nemainoties minimālajam tarifam (42,69 EUR gadā), licences tiek attiecinātas ne vien uz fona mūziku, bet arī uz darbiem, kas padarīti pieejami pēc pieprasījuma, ja kopējais darbu skaits nepārsniedz 3. Otrs – izsniedzot licences par filmu publisku demonstrēšanu, turpmāk atlīdzību aprēķinās nevis pēc

vietu skaita zālē, bet atkarībā no pasākuma apmeklētāju faktiskā skaita. Padome lēma arī par to, vai un kādā ceļā un apjomā turpināma AKKA/LAA vienotās informācijas sistēmas (AVIS) programmas papildināšana – šobrīd AVIS nodrošina licenču izsniegšanas procesu, uzskaiti, atlīdzības sadali, licenču ņēmējiem un autoriem pieejamu informāciju par iekasēto un izmaksāto atlīdzību.

19. decembra sēdē padome lēma par AKKA/LAA plānotajiem ieņēmumiem un izdevumiem un izdevumiem un izdevumiem 2019.gadā. Apstiprinātais plāns paredz ne gluži tik lielus ieņēmumus kā šajā – Latvijas valsts simtās jubilejas un Dziesmu svētku gadā ar rekordlielu skaitu licencētu pasākumu. Iekasētās un izmaksātās autoratlīdzības apjomu nelabvēlīgi iespaido prakse

rīkot koncertus vai pasākumus bez licences, aizsargātu darbu izpildītājiem piekriņot saņemt tiešu, ar nodokļiem neapliktu atlīdzību un autorus bieži piemirstot. Svarīgs faktors ir ekonomiski aktīvu iedzīvotāju – kultūras patērētāju skaits vietējā tirgū. Citstarp padome iepazīnās ar muzikālo darbu elektroniskā kataloga izstrādāto versiju: tuvākajā nākotnē

interesentiem būs iespēja piekļūt AKKA/LAA muzikālo darbu datubāzei. Autori varēs pārbaudīt, cik precīzi reģistrēti viņu darbi, savukārt pasākumu rīkotājiem būs vieglāk aizpildīt programmas paziņojumus – līdz ar to paātrināsies atskaišu apstrāde, atlīdzības sadale un izmaksa. Piekļuve tiks nodrošināta caur saiti AKKA/LAA mājaslapā, un par to tiks ziņots atsevišķi.

- AKKA/LAA ir nevis valsts vai pašvaldības iestāde, bet pašu autoru dibināta biedrība, kam Kultūras ministrija devusi atļauju iekasēt autoriem atlīdzību par noteiktiem darbu izmantojuma veidiem.

- Autortiesības nevar „piereģistrēt” – tās autoram pieder, kolīdz darbs ir tapis materializētā formā, pat ja nav gluži pabeigts. Reģistrēt vajag jauntapušu muzikālus un horeogrāfiskus darbus, arī bibliotēkās pieejamas grāmatas un ierakstus – tas tāpēc, lai, iekasējot atlīdzību, AKKA/LAA var nodrošināt tās precīzu sadali darbu autoriem.

- Literārus un vizuālus darbus reģistrēt nevajag (AKKA/LAA to neveic)!

- AKKA/LAA nestrādā ar darbu pirmpublicējumiem un pasūtījuma darbiem – tur autors ar izdevēju vai pasūtītāju slēdz tiešu līgumu, kurā vienojas par atlīdzības apmēru, samaksas termiņu un pasūtītāja tiesībām darbu izmantot.

- Izlasi līgumu, ko paraksti! Autoram nav pienākuma atdot visas mantiskās tiesības uz darbu līdz laika galam. Vēl vairāk – visbiežāk pasūtītājam tādas nemaz nav vajadzīgas. Ja visas tiesības atdotas, autors vairs nevarēs saņemt atlīdzību par darba atkārtotu izmantošanu – piemēram, teksta pārveidošanu lugā, scenārijā vai gleznas iekļaušanu filmā.

- Izmaksājot atlīdzību, AKKA/LAA pārskaita valstij iedzīvotāju ienākuma nodokli.

- Pārskats par izmaksāto atlīdzību, nomaksātajiem nodokļiem, reģistrētajiem muzikālajiem darbiem vai bibliotēku krājumos esošajām grāmatām AKKA/LAA autoram ir pieejams personiskajā profilā, kam piekļūt var tikai viņš pats. Jānoslēdz līgums par profila izmantošanu, jāsāņem parole (autoriem@akka-laa.lv vai zvanot uz 67506426) un tad var autorizēties AKKA/LAA mājaslapas augšslējā.

Aicinām apmeklēt [AKKA/LAA interneta vietni!](#)

- Ja piedalies pasākumā, painteresējies, vai pasākums ir licencēts un kurš ir licences ņēmējs. Atlīdzības sadales procesu stipri atvieglo precīzi aizpildītas programmas – pagādā licences ņēmējam savu pasākumā izmantoto darbu sarakstu, un ieguvēji būs visi!

- Ja esi uzticējies AKKA/LAA pārvaldīt noteiktas mantiskās tiesības, piemēram, fotogrāfiju publicēšanu, tad nevari turpināt tās pārvaldīt pats un slēgt tiešu līgumu ar izdevēju, kas grib tavas bildes pārpublicēt kādā izdevumā. Saki izdevējam, lai lūdz licenci, vari arī lauzt līgumu ar AKKA/LAA vai līgumā ieviest izmaiņas.

- Ar AKKA/LAA noslēgto līgumu par mantisko tiesību pārvaldījumu iespējams grozīt – papildināt vai kādu no uzticētajām tiesībām izslēgt.

- Ja darbam – piemēram, dziesmai, ir vairāki autori, atlīdzība dalās uz visiem: procentuālo sadali nosaka vienošanās, ko autori noslēguši, dziesmu reģistrējot. Ja vienošanās izpalikusi, sadali nosaka AKKA/LAA sadales noteikumi.

- Ja esi mūziķis, kas vēlas aizsargātu darbu aranžēt, jāvienojas ar oriģināldarba autoru, tā mantinieku vai izdevēju. Oriģināldarba autoram ir tiesības aranžiju atļaut, taču paturēt sev visas tiesības uz atlīdzību pilnā apmērā.

- Ja esi horeogrāfs, atceries, ka atļauja vajadzīga arī no dejas mūzikas autoriem! Tiem ir tiesības teikt „nē” izmantojumam tevis iecerētajā priekšnesumā.

- Publiskā patapinājuma atlīdzību par darbu izsniegumu bibliotēkās AKKA/LAA saņem no Kultūras ministrijas, sadala un autoriem izmaksā vienreiz gadā – pirms Ziemassvētkiem. Par citiem darbu izmantojuma veidiem AKKA/LAA iekasētās atlīdzības sadale un izmaksa tiek veikta ik mēnesi.

- Pieteikties atlīdzībai par publisko patapinājumu aicināti arī grāmatu ilustrāciju autori!

- Ja teātris grib iestudēt tavu lugu, tam jāsaņem no tevis atļauja, pirms iestudējums top.

- AKKA/LAA nav tiesīga iejaukties strīdos, kas skar autora personiskās tiesības: ja pie publiskota darba nav norādīts tavs vārds vai bez tavas ziņas darbā ieviesti pārveidojumi, piemēram, īsinājumi vai „uzlabojumi”. Te pretenziju izmantotājam vari celt tikai pats. Svarīgākais – formulēt, ko īsti gribi: lai darbs tiek izņemts no apgrozības vai saņemta, tavuprāt, taisnīgu kompensāciju. Ja vienoties neizdodas, jāvērsas pie advokāta un tiesas.

- Ja esi ne vien mūzikas autors, bet arī izpildītājs, tev ir ne vien autortiesības, bet arī blakustiesības. Dzīvā izpildījuma gadījumā izpildītājs parasti par atlīdzību vienojas ar pasākuma rīkotāju, taču viņam pienākas arī atlīdzība par dalību izmantotos skaņu ierakstos. Par blakustiesībām sīkāk sk. [biedrības LaIPA vietnē](#).

Ja rodas jautājumi, droši raksti (info@akka-laa.lv), zvani (67506131) vai nāc uz biroju A. Čaka ielā 97 Rīgā, LV-1011 (automašīnu var atstāt pagalmā)!

Ieva Kolmane,

AKKA/LAA KI fonda sabiedrisko attiecību speciāliste

Svarīgākais māksliniekiem un fotogrāfiem

Ja lasāt šo rakstu, visdrīzāk esat noslēdzis līgumu ar AKKA/LAA par mantisko tiesību pārstāvēšanu un esat uzticējies mums administrēt visas vai daļu no savām mantiskajām tiesībām par vizuālo darbu izmantojumu. Slēdzot līgumu ar mums, autors var izvēlēties, kādas tiesības uzticēt pārvaldīt biedrībai un kādas pārvaldīt pašam.

Ja ir pagājis ilgāks laiks, kopš noslēgts līgums ar AKKA/LAA, būtu vēlams to pārskatīt, un varbūt rodas vēlēšanās mainīt un/vai papildināt līgumu ar kādām citām mantiskajām tiesībām. Piemēram, ja fotogrāfs nav uzticējies mums publicēšanas un/vai reproducēšanas tiesības, bet konstatē, ka laika gaitā darbi ir kļuvuši tik populāri, ka nevar izsekot līdzī to izmantojumam, taču tajā pašā laikā autors grib saņemt atlīdzību – viņš var papildināt savu līgumu ar vēlamajām tiesībām. Iznākumā fotogrāfs saņems atlīdzību par darbu publicēšanu grāmatās un presē, reproducēšanu plakātos, uz kartītēm vai planšetēs, arī elektroniskajās. Tāpat, ja pamanāt savus darbus televīzijā vai internetā – droši varat papildināt līgumus arī ar šīm tiesībām. Piebildīšu, ka uz pirmpublicējumiem un pasūtījuma darbiem mūsu savstarpēji noslēgtais līgums neattiecas, jo šajos gadījumos autors jau ir noslēdzis līgumu ar pasūtītāju vai izdevniecību, un AKKA/LAA nav tiesību

iejaukties kā trešajai personai. Ja autors pats savus darbus ievieto, piemēram, savā personiskajā interneta mājaslapā vai blogā, atbildību uzņemas pats.

Nereti fotogrāfi un mākslinieki vēršas pie mums, ja darbs tiek publicēts vai reproducēts ar izmaiņām vai nenorādot autora vārdu. Iemesli var būt dažādi – sākot no darba izmantotāja elementāras nezināšanas vai nevēlēšanās noskaidrot, kas ir darba autors, un beidzot ar tīšu izmantojumu bez autora atļaujas. Jāteic, ka tiesības noteikt, ka darbs nav maināms un tam liekams klāt autora vārds, ir autora personiskās tiesības, un šīs tiesības AKKA/LAA nepārvalda. Tikai un vienīgi pats autors var noteikt, vai un cik lielā mērā ir aizskartas viņa personiskās tiesības. Ja autors uzskata, ka viņa tiesības ir pārkāptas, viņš var vērsties pie darba izmantotāja un pieprasīt, lai darbs tiek pienācīgi izmantots vai pat pieprasīt sava darba izmantojuma pārtraukšanu, tāpat arī pieprasīt kompensāciju par viņam nodarīto kaitējumu vai zaudējumu.

Autortiesību likumā ir noteiktas arī tādas mantiskās tiesības, kuras administrē tikai kolektīvā pārvaldījuma organizācija. Māksliniekiem un fotogrāfiem ir svarīgi zināt par tālākpārdošanas tiesībām (*droit de suite*) – kas ir neliela, bet taisnīga atlīdzības daļa (5%) mākslasdarbu autoram viņa dzīves laikā un viņa mantiniekiem 70 gadus pēc autora nāves par darba atkārtotu pārdošanu ar izsoļu, mākslas galeriju vai veikalu starpniecību. Mākslasdarbu pārdevēji gūst peļņu no pārdotajiem autordarbiem, un ir tikai loģiski un taisnīgi, ka autori saņem šādu

atlīdzību. Šīs tiesības ir radītas ekskluzīvi māksliniekiem, jo tā ir viņu vienīgā iespēja saņemt atlīdzību par darbu atkārtotu pārdošanu, kas ir pielīdzināma dziesmu, tekstu un filmu autoru atlīdzībai par darbu publisku izpildījumu. Šobrīd izsoles notiek ne tikai klātienē, bet arī internetā, tā saucamajās on-line izsolēs – kas nozīmē, ka darbus var iegādāties arvien plašāks pircēju loks. Latvijas autoru darbus arvien vairāk un biežāk pārdod dažādās pasaules valstīs, un autoriem ir iespēja saņemt atlīdzību, jo AKKA/LAA ir noslēgusi līgumus ar gandrīz visām vizuālo darbu autortiesību aģentūrām pasaulē. Piemēram, 2018. gadā esam saņēmuši atlīdzību no Zviedrijas, Lielbritānijas, Dānijas, Austrijas un Vācijas. Tas nozīmē, ka tālākpārdošanas tiesības tiešām ir

kļuvušas par pasaules tiesībām, un te ir runa ne tik daudz par atlīdzību vai tās apjomu, kā par cieņu pret māksliniekiem. Atgādinu, ka autoriem, kuri ir noslēguši līgumu ar AKKA/LAA, nav jāiesniedz papildu

dokumenti vai jāslēdz papildu vienošanās par tālākpārdošanas atlīdzību. Viņiem atlīdzību AKKA/LAA iekasē un izmaksā saskaņā ar sadales noteikumiem. Autori vai viņu mantinieki, kuri nav noslēguši līgumu ar AKKA/LAA, var pieprasīt viņiem pienākošos atlīdzību, ierodoties AKKA/LAA birojā, ņemot līdzī personu apliecinošus dokumentus (vai mantinieki – notāra apstiprinātu mantojuma apliecību).

AKKA/LAA likuma kārtībā pārvalda arī tukšo nesēju atlīdzību, publiskā patapinājuma atlīdzību grāmatu ilustratoriem un sadala saņemto atlīdzību no ārvalstu vizuālo darbu mūsu

Ko dara AKKA/LAA un ko dara pats autors, pārstāvot savas tiesības.

Plašāks atbalsts radošiem ļaudīm

No 2018. gada 16. oktobra būtiski paplašināts profesionālo radošo personu loks, kas var pretendēt uz atbalsta stipendijām radošās dikstāves posmos,

toskait pārejošas darba nespējas laikā, un pensijas vecumā – ārstniecības un komunālo maksājumu daļējai segšanai.

Liela daļa radošo personu pirms pensijas vecuma sasniegšanas vairs nav tik radoši aktīvi kā iepriekš, tāpēc

grozījumi Radošo personu statusa un profesionālo radošo organizāciju likumā paredz iespēju atbalsta stipendiju saņemt arī tad, ja personas ienākumi 3 mēnešu laikā pirms atbalsta pieprasījuma iesniegšanas katrā mēnesī ir mazāki par 75% no valstī

noteiktās minimālās darba algas apmēra. Tāpat līdz ar likuma grozījumiem noteikts, ka atbalsta stipendijai slimības gadījumā varēs pieteikties arī tās radošās personas, kas strādā kā pašnodarbinātie.

Kontakti:

„Radošo personu atbalsta programma”, koordinatore Aija Dimza, tel. 26146487, e-pasts: atbalsts@makslinieki.lv

Pieņemšanas laiki Latvijas Radošo savienību padomes birojā Rīgā, Baznīcas ielā 37–3:

P. 10.00–14.00
O. 14.00–18.00
T. 14.00–18.00
C. 10.00–14.00

Eiropa autoriem

2018. gada 30. augustā vērienīgu kampaņu jaunās ES Autortiesību direktīvas atbalstam Briselē sāka jauna pilsoņu, radošo darbinieku un organizāciju apvienība – kustība „Eiropa autoriem” (*Europe for Creators*).

31. augustā „Eiropa autoriem” nāca klajā ar Eiropas autoru un komponistu biedrību apvienības (*GESAC*) ģenerāldirektores Veronikas Desbrosas parakstītu atklātu vēstuli Eiropas Parlamenta deputātiem. Tajā teikts:

„Cien. un god. Eiropas Parlamenta deputāti!

Vakar *GESAC* piebiedrojās kustībai „Eiropa autoriem” – pilsoņu, autoru un organizāciju koalīcijai, kas cīnās par Autortiesību direktīvu un ir likusi pamatu plašai, vērienīgai kustībai, aicinot sabiedrību un lēmējus piedalīties apspriešanā un nodrošināt, ka autoru balss tiek sadzirdēta. Iespējams, tas ne vienmēr ir redzams. Iespējams, par to nedzird ziņas katru dienu. Taču neļaujiet sevi apmūļot: Eiropa ir ierauta pavisam jaunā cīņā – pret interneta gigantu varu. Kas būs cietušajos? Kultūra. Mūsu kultūra.

Digitālās ekonomikas spēki turpina iedzīvoties peļņā, kamēr mākslinieki cīnās, lai savilktu kopā galus. Šodienas māksliniekiem ir liegta teikšana, viņi nesaņem atbilstošu samaksu par savu darbu lietojumu – līdz ar to viņiem tiek darīts pāri, un izkūp nākotnes mākslinieku sapņi. Ieņēmumi, kādus gūst interneta platformas, un daļa, ko tās atvēl autoriem, kas nodrošinājuši tām panākumus, nav samērojami.

Uz kārts ir likta ne tikai autoru spēja nodrošināt sev iztiku – apdraudēta ir arī mūsu demokrātija. 12.septembrī jūs balsojumā izšķirsiet ES Autortiesību direktīvas likteni. Direktīva ir kas vairāk par kārtējo normatīvo dokumentu – tā ir nepieciešams rīks, kas ļaus vienoties ar ietekmīgām interneta kompānijām, kuras nevēlas spēlēt pēc noteikumiem. Mēs kā Eiropas pilsoņi esam nonākuši vēsturiskās krustcelēs, kur svarīgs ir tikai viens jautājums: kādu Eiropu mēs gribam? Stipru Eiropu, kas aizstāv savu cilvēku tiesības, vai tādu, kas iet korporāciju pavadā?

Kamēr šābrīža debatēs lielākoties pausts satraukums par „mēmu” un „gif’u” likteni –

ko jaunā direktīva neapdraudēs –, balsojums ir par daudz ko vairāk. Mēs zinām, ka šis balsojums skar Eiropas demokrātijas principu pamatus.

Cīņa ap ES Autortiesību direktīvu ir tikai svaigākais piemērs interneta milžu centieniem savās interesēs izmantot gan Eiropu, gan eiropiešus. Pilsoniskais atbalsts autortiesību apkarošanas kampaņai tika uzpūsts, izmantojot dažāda veida automatizētu programmatūru. Šis teksts sacēlis nopietnu vētru, bet, galu galā, mērķis mums visiem ir viens – saglabāt internetu kā brīvu telpu, kur varam paust gan radošo garu, gan viedokli.

Eiropas komisijas 2015. gada pētījums liecina, ka „Eiropa autoriem” pārstāv vismaz 12 miljonu darbavietu Eiropas kultūras un radošo industriju sektorā. Mēs esam cilvēki, nevis robotu programmas, un mēs iebilstam pret viltus plaisu, kas iešķelta starp mums un sabiedrību.

Piebiedroieties mums cīņā par kultūras iespēju plaukt [@EUFor Creators](#) un izplatiet šo vēsti *Twitter* tīklā ar [#EuropeForCreators!](#)”

Kustības mērķis ir klievēt par direktīvu līdz šim izplatītos maldus. **12.septembrī Eiropas Parlaments nobalsoja par autoriem labvēlīgas redakcijas nodošanu tālākām trīspusējām sarunām starp Eiropas Parlamentu, Eiropas Komisiju un Eiropas Padomi, kurā pārstāvētas visas ES valstis. Sarunu mērķis ir direktīvas gala versija, kas jāapstiprina Eiropas Parlamentam un jāievieš ES dalībvalstu likumu korpusā.**

Svarīgi:

- tādas radošās izpausmes formas kā „mēmi” un „gif’i” jau sargā pastāvošie likumi, jaunā direktīva tās neskar;
- atlīdzības līgumi ar interneta platformu satura autoriem ir neaurspidīgi un bieži vien noslepenoti kā neizpaužami – direktīva tam darīs galu;
- direktīva iedibinās vienotus noteikumus visiem līdzīgu tiešsaistes pakalpojumu sniedzējiem, novēršot to, ka brīvās strumēšanas platformas sava satura autoriem maksā 10 reīzu mazāk nekā to līdzinieces, kas piesaista abonētus.

Ieva Kolmane,

AKKA/LAA KI fonda

sabiedrisko attiecību speciāliste

Ar jautājumiem lūdzam vērsties AKKA/LAA Autoru daļā – autoriem@akka-laa.lv vai 67506426!

Ziņas

Melnbaltās draudzenes

„AKKA/LAA Ziņu” 47. numura krustvārdu mīklas atminētāja atkal ir **Anna Krapivina!** Balvā – Ingas Jērumas grāmata „Ivars un Maija. 100 gadi dokumentālajā kino”, izdota apgādā „Neputns”.

Sveicam!

Horizontāli

1. Amerikas Kinoakadēmijas balva par gada labākajiem sasniegumiem kinomākslā. **6.** Mūzikas autors vairākām Aijas Andrejevas dziesmām. **10.** Glazēt. **12.** Mūzikas sitaminstrumentu kopa. **13.** Muļķis, vientiesis.

14. Vinčenco Bellīni (1801–1835) opera. **15.** Galvenais varonis kādā Džoakīno Rosīni operā. **16.** Izdevniecība Rīgā. **17.** Instrumentālists, kas uzstājas viens pats. **19.** Ievērojams latviešu komponists (1947). **21.** Krievu tautas strinkšķināmais instruments. **26.** Latviešu dziedātāja, kas 2008. gadā plašai auditorijai izpildīja dziesmu „Manai tautai”. **28.** Bārdu dzimtas memoriālais muzejs. **30.** Varmākas. **31.** Kanādas premjerministrs. **34.** Plaši pazīstamas latviešu ērgelnieces vārds. **35.** Dabas liegums Ziemeļvidzemē, lai aizsargātu pasaulē un Latvijā retu gliemju sugu – ziemeļu upes pērleņi. **36.** Ievērojams itāļu klasiķis, kura pirmā opera bija „Oberto”. **37.** Skulptūra. **38.** Tādi, kam ir dziļš, vērtīgs saturs.

Vertikāli

2. Latviešu rakstnieks un satīriķis (1927–2012). **3.** Dzejnieks un dziesminieks dažās Vidusāzijas zemēs. **4.** Bigbenda pavadījumā deju deju, kas pirmo reizi parādījās Ņūorleānā 1930. gadā. **5.** Rada triecienu, izlādējoties elektriskajai enerģijai. **6.** Atspirgt. **7.** Muhameda rīcības, aprakstu un izteikumu apkopojums. **8.** Latviešu diriģents, kurš 2018. gadā uzstājās Latvijā pēc sešu gadu pārtraukuma. **9.** Izjokot kādu. **11.** Latviešu rakstnieks, varoņeposa „Mūžības skartie” autors. **18.** Kalnu grēda Grenlandes dienvidrietumos. **9.** Viens no Kārļa Skalbes pseidonīmiem. **20.** Temīdas atribūts. **21.** Svina oksīds, dzeltenīgs pulveris, ko lieto keramikas glazūru izgatavošanai. **22.** 8 profesionāli, kas „Arēnā Rīga” viesosies šā gada maijā. **23.** Lasītāju, klausītāju, cienītāju pulks, ko iemantojis kāds rakstnieks. **24.** Grieķu komponists (1925). **25.** Neliela apjoma jautrs instrumentāls skaņdarbs. **27.** Reti lietotu, grūti saprotamu vārdu skaidrojumu saraksts. **29.** Latvijas TV „X Faktora” žūrijas loceklis. **32.** Japāņu trīsriindu dzejas forma. **33.** Latviešu dziedātājs (1924–1986), Rīgas Operetes teātra premjers.

„AKKA/LAA Ziņu” 47. numura krustvārdu mīklas atrisinājums

Horizontāli

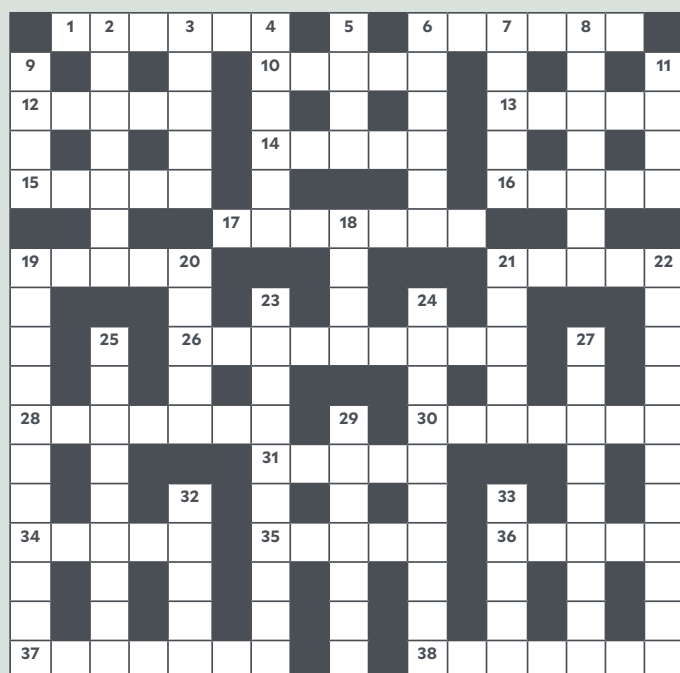
1. Tremolēt.
5. Purvītis.
9. Afikss.
10. Izelpa.
11. Trohajs.
12. Antrē.
14. Dikss.
16. Egīda.
20. Svītas.
21. Avuārs.
22. Tamtams.
23. Emalja.
24. Tiepša.
26. Ibiss.
28. Brakī.
31. Lorka.
35. Vāgners.
36. Norāde.
37. Turīgs.
38. Jau.
39. Svemps.
40. Izcils.

Vertikāli

1. Tramvajs.
2. Emitēt.
3. Lists.
4. Tenori.
5. Pēgass.
6. Reiss.
7. Tīlerī.
8. Skarlati.
13. Rutulis.
15. Kritika.
17. Grupeto.
18. Īstas.
19. Kasta.
23. Epigonis.
25. Anapests.
27. Inerce.
29. Regejs.
30. Klepus.
32. Rošini.
33. Tvens.
34. Astri.

Pareizā atbilde: burtu „T” skaits atminētajā mīklā – **13**.

Jura Sosnovska krustvārdu mīkla

Atrisinātajā krustvārdu mīklā saskaitiet burtus „A” un izvēlieties, jūsuprāt, pareizo burtu „A” skaitu. Ar norādi „Krustvārdu mīkla” skaitli kopā ar vārdu, uzvārdu un tālruna numuru līdz 2019. gada 1. martam atsūtiet uz info@akka-laa.lv vai aizpildītu kuponu – uz AKKA/LAA, A. Čaka 97, Rīga, LV-1011.

Vēstules, kurās būs norādīts pareizs „A” burtu skaits, piedalīsies izlozē, un trīs sūtītāji saņems balvu – vērtīgu grāmatu.

Atbildes kupons

Atminētajā tekstā burts „A” parādās _____ reizes

16	17	18	22
----	----	----	----

Vārds: _____

Uzvārds: _____

Tālrunis: _____

AKKA/LAA Ziņas

- ISSN 1407-4672 • Izdevējs: Autortiesību un komunikācijas konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība •
- A. Čaka 97, Rīga, LV-1011, Latvija • tālr.: +371 67506131 • fakss: +371 67315620 • e-pasts: info@akka-laa.lv •
- www.akka-laa.lv •
- Par izdevumu atbild levi Kolmane • Dizains: Grafus •